

delig mange problemer — hvis de overhovedet berøres — får en meget knap behandling. Det ligger i sagens natur. Men det synes rigtignok at være for knapt, når korrelationsanalysen behandles på adskillige sider, da ikke at nævne, at der findes både positiv og negativ korrelation. Flere steder synes man fremstillingen bliver utiladelig kort. På side 107 opstilles således 4 krav til økonomisk teori, som må være opfyldt for at konklusioner kan drages; der kræves bl. a. plausibilitet (»et solidt grundlag«). Men hvad er det? Der er tidligere krævet, at teorien ikke må modsiges af de givne data, men hvordan afgør man da plausibiliteten?

Det må ligeledes være berettiget at indvende, at når der er tale om en »rejsefører«, som samtidig helst skulle give blod på tanden, så er det meget uheldigt, når litteraturhenvisningerne ikke er centrale og fyldige. Det er de ikke. Den kreds af mennesker, Tinbergen i denne bog henvender sig til, må siges at være folk, som ikke ved noget — eller i hvert fald kun lidt — om økonometri. Og for dem er bogen også særdeles heldig. Men de vil ikke få nogen særlig vejledning i yderligere litteratur, når der blot står »Herom henviser vi til Ezekiel's bog« (det drejer sig sandsynligvis om »Methods of Correlation Analysis«) eller når det hedder »Der må henvises til litteraturen«. Det kan vel i hvert fald næppe være de (for fleres vedkommende ikke i dag særlig centrale) ni bøger, som anføres til slut.

Bogen er oversat fra hollandsk af undervisningsassistent, cand. polit. Sven Danø. Han har gjort interesserede i Danmark en god tjeneste ved at give dem lejlighed til at mødes med en af tidens førende økonometrikere. Og han har gjort de ikke interesserede en tjeneste derved, at de nu har fået en enestående chance for at blive interesserede. For den kreds af mennesker, som kan få blodet i kog over sprogningssspørgsmål, være bogen også anbefalet — oversætteren finder en dynamisk analyse »vakker«, lader foretagere have en »vinst« o. s. v. Det ville være et irrelevant emne for ros og/eller dadel. I alle tilfælde er der grund til at takke oversætteren.

Og forfatteren ikke at forglemme. Han har skrevet en meget anbefalelsesværdig bog.

P. Nørregaard Rasmussen.

Under Samvirkets Flag. Udgivet i Anledning af de samvirkende Fagforbunds Halvtreds-Aars Jubilæum den 3. Januar 1948. Kbh. 1948. 573 sider.

Dette festskrift er ikke så lidt anderledes anlagt end det, der udsendtes i 1922 kort for De samvirkende Fagforbunds 25 års jubilæum. Medens dette sidste fremtræder som forfattet af de højeste tillidsmænd inden for organisationen, blot med en journalists bistand, og uden at man kan skelne, hvad der hidrører fra de enkelte forfattere, er det her omtalte festskrift inddelt i kapitler, og for hvert af disse er en eller to forfattere, ofte hentet udefra, ansvarlige. Som historisk værk har det vundet meget derved. Det første kapitel: Fagbevægelsens opmarch er skrevet af Oluf Bertolt, der jo allerede i adskillige skrifter har vist sig som en habil og livlig historisk forfatter, der både har overblik og sans for betydende enkeltheder. Og medens næsten halvdelen af det tidligere jubilæumsskrift var optaget af en gennemgang af alle de enkelte forbund med tilhørende omtale og portrættering af alle de respektive formænd, har man i det sidste festskrift overladt til overborgmester H. P. Sørensen i kapitlet: Tillidsmændene og deres gerning at fremhæve de væsentlige personligheder, som har øvet indflydelse på udviklingen. Thi, som han selv siger: »Der er ansigter, som tegner deres billeder i mosaiken, så stærkt og så levende, at de giver den karakter og præg. Vi kalder det at gå over i historien«. Ud fra denne betragtning har han da først og fremmest givet en karakteristik af den første formand Jens Jensen, men han behandler også mere eller mindre udførligt en række af de andre personer, der har gjort sig særlig gældende inden for fagbevægelsen.

Meget oplysende ikke blot om fagforbundene, men om arbejdernes stilling i samfundet i det hele er det af Albert Olsen forfattede kapitel: Håndgribelige og uhåndgribelige resultater. Her gøres rede for arbejdslønnens og lønformernes udvikling, for pristallet og lønkampen, for fagbevægelsen og valutapolitikken, for arbejdsløshedsspørgsmålets stilling til forskellige tider, for kampen om 8-timersdagen, for ferieloven og den øvrige sociale lovgivning og for arbejderoplysningen, lut-

delig mange problemer — hvis de overhovedet berøres — får en meget knap behandling. Det ligger i sagens natur. Men det synes rigtignok at være for knapt, når korrelationsanalysen behandles på adskillige sider, da ikke at nævne, at der findes både positiv og negativ korrelation. Flere steder synes man fremstillingen bliver utiladelig kort. På side 107 opstilles således 4 krav til økonomisk teori, som må være opfyldt for at konklusioner kan drages; der kræves bl. a. plausibilitet (»et solidt grundlag«). Men hvad er det? Der er tidligere krævet, at teorien ikke må modsiges af de givne data, men hvordan afgør man da plausibiliteten?

Det må ligeledes være berettiget at indvende, at når der er tale om en »rejsefører«, som samtidig helst skulle give blod på tanden, så er det meget uheldigt, når litteraturhenvisningerne ikke er centrale og fyldige. Det er de ikke. Den kreds af mennesker, Tinbergen i denne bog henvender sig til, må siges at være folk, som ikke ved noget — eller i hvert fald kun lidt — om økonometri. Og for dem er bogen også særdeles heldig. Men de vil ikke få nogen særlig vejledning i yderligere litteratur, når der blot står »Herom henviser vi til Ezekiel's bog« (det drejer sig sandsynligvis om »Methods of Correlation Analysis«) eller når det hedder »Der må henvises til litteraturen«. Det kan vel i hvert fald næppe være de (for fleres vedkommende ikke i dag særlig centrale) ni bøger, som anføres til slut.

Bogen er oversat fra hollandsk af undervisningsassistent, cand. polit. Sven Danø. Han har gjort interesserede i Danmark en god tjeneste ved at give dem lejlighed til at mødes med en af tidens førende økonometrikere. Og han har gjort de ikke interesserede en tjeneste derved, at de nu har fået en enestående chance for at blive interesserede. For den kreds af mennesker, som kan få blodet i kog over sprogningssspørgsmål, være bogen også anbefalet — oversætteren finder en dynamisk analyse »vakker«, lader foretagere have en »vinst« o. s. v. Det ville være et irrelevant emne for ros og/eller dadel. I alle tilfælde er der grund til at takke oversætteren.

Og forfatteren ikke at forglemme. Han har skrevet en meget anbefalelsesværdig bog.

P. Nørregaard Rasmussen.

Under Samvirkets Flag. Udgivet i Anledning af de samvirkende Fagforbunds Halvtreds-Aars Jubilæum den 3. Januar 1948. Kbh. 1948. 573 sider.

Dette festskrift er ikke så lidt anderledes anlagt end det, der udsendtes i 1922 kort for De samvirkende Fagforbunds 25 års jubilæum. Medens dette sidste fremtræder som forfattet af de højeste tillidsmænd inden for organisationen, blot med en journalists bistand, og uden at man kan skelne, hvad der hidrører fra de enkelte forfattere, er det her omtalte festskrift inddelt i kapitler, og for hvert af disse er en eller to forfattere, ofte hentet udefra, ansvarlige. Som historisk værk har det vundet meget derved. Det første kapitel: Fagbevægelsens opmarch er skrevet af Oluf Bertolt, der jo allerede i adskillige skrifter har vist sig som en habil og livlig historisk forfatter, der både har overblik og sans for betydende enkeltheder. Og medens næsten halvdelen af det tidligere jubilæumsskrift var optaget af en gennemgang af alle de enkelte forbund med tilhørende omtale og portrættering af alle de respektive formænd, har man i det sidste festskrift overladt til overborgmester H. P. Sørensen i kapitlet: Tillidsmændene og deres gerning at fremhæve de væsentlige personligheder, som har øvet indflydelse på udviklingen. Thi, som han selv siger: »Der er ansigter, som tegner deres billeder i mosaiken, så stærkt og så levende, at de giver den karakter og præg. Vi kalder det at gå over i historien«. Ud fra denne betragtning har han da først og fremmest givet en karakteristik af den første formand Jens Jensen, men han behandler også mere eller mindre udførligt en række af de andre personer, der har gjort sig særlig gældende inden for fagbevægelsen.

Meget oplysende ikke blot om fagforbundene, men om arbejdernes stilling i samfundet i det hele er det af Albert Olsen forfattede kapitel: Håndgribelige og uhåndgribelige resultater. Her gøres rede for arbejdslønnens og lønformernes udvikling, for pristallet og lønkampen, for fagbevægelsen og valutapolitikken, for arbejdsløshedsspørgsmålets stilling til forskellige tider, for kampen om 8-timersdagen, for ferieloven og den øvrige sociale lovgivning og for arbejderoplysningen, lut-

ter spørgsmål, der har betydning for den, der vil forstå den vigtige del af nutidens samfundsliv, som arbejderspørgsmålet udgør. Nyttig til at forstå særlig arbejdernes retsstilling er det af den nuværende formand Eiler Jensen skrevne kapitel: Det faglige retsgrundlag.

Knap så tilfredsstillende er bogens hovedkapitel, forfattet af A. Kocik og Henry Grünbaum: Organisationens historie. Det forekommer anmelderen, at det i for høj grad er blevet til ren annalistisk historieskrivning, et lidt koncentreret opkog af de efter hinanden følgende årsberetninger. Det er i hvert fald et træls arbejde at følge forfatterne ned gennem tiden. Ganske vist har der i de sidste 25 år knap været så megen udvikling i selve organisationsforholdene som tidligere, skønt lockouten i 1925 kunne mere end måle sig med den i 1899. Men der kunne dog måske være skrevet med lidt mere udblik til den uden for arbejderbevægelsen stående verden og med klarere sammenstilling af begivenhederne i forskellige år. De samme to forfattere har også skrevet et kapitel om samvirke og selvstændighed, hvor forfatterens fortrolighed med de praktiske organisationsspørgsmål kommer mere til sin ret.

Bogen er dels i teksten, dels særskilt til sidst forsynet med en række tabeller og oversigter, der illustrerer udviklingen, og den er udstyret med tålrige billeder og flere alfabetiske registre, der vil hjælpe den interesserede til at finde oplysninger, han søger. Bogens indgående behandling af en vigtig side af det danske samfundsliv i den første halvdel af det tyvende århundrede gør den til en nyttig håndbog.

Even Marstrand.

Helge Nielsen og Victor Thalbitzer: Skatter og skatteforvaltning i ældre tider. Nyt nordisk Forlag, Arnold Busck, København 1948. 210 sider. Pris 15,50 kr.

Bogen er udsendt i anledning af Amtsforvalterforeningens 25 års jubilæum og har til hensigt »at give en historisk oversigt over lovgivningen om de direkte statsskatter i tiden fra 1660—1903 og forvaltningen af skatteopkrævningen i denne

periode«. Den hører på ingen måde til de mange kedsommelige jubilæumsskrifter, men giver en livlig og ligefrem underholdende fremstilling af den danske beskatnings brogede historie fra enevældens indførelse.

Forfatterne har inddelt stoffet i en 1. del om »skatter« og en 2. del om »skatteforvaltning«. Selv om det første emne nok er det bredeste, har dispositionen fået lovlig stærk overbalance, idet 1. del er på 173 sider, 2. del på 18 sider! 1. del er i hovedsagen skrevet af bibliotekar, cand. mag. Helge Nielsen. Den indeholder en meget grundig beskrivelse af de skiftende skatter (herunder forøvrigt også i nogen grad de indirekte skatter: konsumtion og told m. v.), af baggrunden for deres udskrivning og af skattegrundlaget og principperne for skatteberegningen. Sammenhængen med landets økonomi, med de forsk. befolkningsklassers magtstilling og med den militære situation er vist på særdeles anskuelig måde. Man får et stærkt indtryk af, i hvor høj grad krige og rustninger har været anledningen til de virkelig store skattebyrder. Hyppigt citeres gamle forordninger, protokoller og breve, hvad der bidrager til at gøre stoffet levende og nærværende. I al detailrigdommen kan man måske dog nu og da synes, at de store linier er ved at forsvinde. Af den nyere tids skattheorie er især matrikelforordningen 1840 og hartkornsegaliseringen 1850 indgående fremstillet, med interessant belysning af datidens politiske personligheder.

I forhold til 1. del er 2. del om skatteforvaltningen, skrevet af amtsforvalter Thalbitzer, unægtelig noget summarisk. Indledningsvis bringes en meget interessant beskrivelse af oppebørselsvæsenet i den første tid efter 1660, men derpå springer fremstillingen meget hurtigt frem til nutiden. Særlig afsnittet om amtstuerne (på 2 sider!) synes man — ikke mindst i betragtning af anledningen til bogens udgivelse — at der burde være gjort mere ud af. Det er næsten kun et notat om tidspunkterne for oprettelse og nedleggelse af amtstuer. I et sådant tilfælde ville et kort med indtegnning af de tidligere og nuværende amtstuedistrikter hjælpe betydeligt på overskueligheden. — Forøvrigt ville også ved fremstillingen i bogens 1. del af hartkornbeskatningen m. m. lidt kortmateriale have været en gevinst.

Kai Lemberg.